

Nummer 2021-67

datum raadsvergadering	:	25 november 2021
onderwerp	:	Warmtetransitievisie Gasvrij Ouder-Amstel
portefeuillehouder	:	A.A.M. Boomgaars
datum raadsvoorstel	:	26 oktober 2021

Samenvatting

De gebouwde omgeving draagt door het gebruik van aardgas substantieel bij aan de huidige uitstoot van broeikasgassen. Daarom werd in het nationale Klimaatakkoord (2019) afgesproken dat vanaf 2050 alle gebouwen in Nederland duurzaam moeten worden verwarmd. Om dit doel te bereiken stellen alle gemeenten uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte op. De afgelopen maanden is de energetische situatie van de bestaande bebouwing in kaart gebracht en is gewerkt aan de visie. Hierin worden uitgangspunten vastgesteld voor het proces en worden de eerste stappen naar een aardgasvrij Ouder-Amstel inzichtelijk gemaakt. De komende jaren zal gewerkt worden aan wijkuitvoeringsplannen voor wijken die veel potentie hebben om van het aardgas af te gaan en wordt nog meer ingezet op het terugdringen van de warmtebehoefte.

Wat is de juridische grondslag?

De Transitievisie Warmte is onderdeel van de uitwerking van het nationale Klimaatakkoord.

Wat is de voorgeschiedenis?

De gebouwde omgeving draagt door het gebruik van aardgas substantieel bij aan de huidige uitstoot van broeikasgassen. In 2020 was dit ongeveer 13% van de totale uitstoot van broeikasgassen in Nederland. Daarom werd in het nationale Klimaatakkoord (2019) afgesproken dat vanaf 2050 alle gebouwen in Nederland duurzaam moeten worden verwarmd. Om dit doel te bereiken stellen alle gemeenten uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte (verder: de visie) op.

De afgelopen maanden is de energetische situatie van de buurten en wijken in Ouder-Amstel in kaart gebracht. Er is bijvoorbeeld geïnventariseerd hoe woningen op dit moment zijn geïsoleerd. Daarnaast werd gewerkt aan een visie; een vooruitblik op de stappen die gezamenlijk gezet gaan worden. Dit is samen met inwoners gedaan, door een enquête uit te zetten, twee informatieavonden en een inloopavond te organiseren.¹ Ook zijn er verschillende stakeholdersessies gehouden, waarin gesprekken zijn gevoerd met bijvoorbeeld Liander en Eigen Haard. De visie beschrijft de uitdaging, welke opties er zijn, wat dit betekent voor de inwoners en bedrijven, wat zij nu al zelf kunnen oppakken en wat de rol van de gemeente is. Dit alles is samengevat in de visie die nu ter vaststelling wordt aangeboden.

Waarom dit raadsvoorstel?

De visie laat zien wat de eerste stappen zijn in het proces naar een duurzaam verwarmd Ouder-Amstel. In 2050 worden alle huizen en gebouwen in Ouder-Amstel duurzaam verwarmd. Dit is de stip op de horizon. Dat is een gigantische opgave. Dit kan de gemeente niet alleen en het gaat ook niet in één keer.

¹ Een samenvatting van de resultaten en een verslag van de avonden zijn terug te vinden op www.ouder-Amstel.nl/gasvrij

Nieuwbouw zal al aardgasloos worden gebouwd. De grote projecten zoals De Nieuwe Kern, Entrada en Werkstad OverAmstel kunnen wel dienen als koppelkansen voor de huidige bebouwde omgeving.

De uitgangspunten

In de visie zijn een aantal uitgangspunten opgenomen:

- We stappen over op vrijwillige basis;
- We houden de overgang zo betaalbaar mogelijk;
- We doen het samen;
- We werken in kleine stappen;
- We zetten in op het terugdringen van de behoefte aan warmte, met daarbij nadrukkelijk aandacht voor het stimuleren van isoleren;
- We sluiten zoveel mogelijk aan op een warmtenet;
- We maken gebruik van koppelkansen en beperken overlast;
- We houden rekening met koelen;
- We houden groengas en waterstof in de gaten.

Bijzondere aandacht geeft de gemeente hierbij aan het voorkomen en bestrijden van energiearmoede: dat inwoners met een laag inkomen enerzijds en hoge energiekosten of slechte isolatie anderzijds er in de energietransitie ook op vooruit gaan. Dit vraagstuk verdient aandacht in de verdere uitwerking van de visie. Daarnaast wordt bijvoorbeeld een programma met energiecoaches opgezet en worden cadeaubonnen voor kleine energiebesparende maatregelen uitgedeeld.

Wat gaan we doen?

Drie buurten in Ouderkerk aan de Amstel en vier buurten in Duivendrecht lijken, net als Werkstad OverAmstel, geschikt om over te stappen op duurzame verwarming. Hiervoor worden eerst zogenoemde wijkuitvoeringsplannen geschreven, samen met de inwoners, bedrijven en stakeholders. Dan wordt bijvoorbeeld uitgewerkt aan welke eisen (bijvoorbeeld technisch, betaalbaar) de mogelijke warmteoplossing zal moeten voldoen en wat er onderzocht moet worden. Op deze manier kan iedereen die dat wil vanaf het begin meedenken.

In heel Ouder-Amstel zet de gemeente in op het terugdringen van de behoefte aan warmte. De gemeente gaat door met haar acties om inwoners te stimuleren hun warmtevraag terug te dringen. De focus ligt op isoleren, elektrisch koken, individuele warmteoplossingen, zoals (hybride) warmtepompen, en slimme technieken zoals warmteterugwinning. Daarnaast worden bedrijven ondersteund door het aanbieden van kennis op het gebied van techniek en informatie over het aanvragen van nationale subsidies.

Om de opzet van de wijkuitvoeringsplannen die per wijk worden opgesteld te coördineren en in lijn met de visie te houden, is het aanstellen van een lokale warmteregisseur van belang. Deze bewaakt verder de integrale aanpak tussen verschillende buurten en stemt af met key-stakeholders.

Wat is het maatschappelijke effect?

Het samen met de inwoners en bedrijven van de gemeente de eerste stappen zetten naar een duurzaam verwarmd Ouder-Amstel.

Welke argumenten en keuzemogelijkheden zijn er?

Pas bij het uitwerken van de wijkuitvoeringsplannen zullen echt ingrijpende keuzes voor inwoners en bedrijven duidelijk worden, zoals welke wijk als eerste van het gas af kan. Het opstellen van deze plannen doet de gemeente niet alleen, maar in samenwerking met inwoners, bedrijven en stakeholders. Vooral nog zal dat proces nog enige tijd vragen. Tegelijkertijd blijft de gemeente breed inzetten op het terugdringen van de warmtevraag, zodat zoveel mogelijk gebouwen klaar zijn voor mogelijke veranderingen in de toekomst.

Wat hebben we hiervoor nodig?

Inwoners

De gemeente zal niet alle onderzoeken voor de wijkuitvoeringsplannen in één jaar laten uitvoeren, maar stelt voor dit te verdelen over de komende jaren. Het college stelt voor de komende vijf jaar, € 20.000 per jaar voor onderzoeken beschikbaar te stellen. De komende tijd zal onderzocht worden welke wijken gezamenlijk onderzocht kunnen worden, en in welk jaar dit zal worden opgepakt. Een voorbeeld van zo'n onderzoek is of aquathermie technisch mogelijk is voor bepaalde wijken in Ouderkerk. Om deze onderzoeken samen met inwoners, bedrijven en stakeholders uit te kunnen laten voeren stelt het college voor structureel een warmteregisseur aan te nemen. Het advies is om dit voor een halve FTE te doen. Deze warmteregisseur brengt meer structuur aan in de groepsinkopen en informatie naar inwoners en bedrijven, ondersteunt initiatieven, zet de participatie op, zet de onderzoeken uit en verwerkt dit alles in wijkuitvoeringsplannen. De kosten van het inzetten van een warmteregisseur liggen tussen de € 35.000 en € 82.000, afhankelijk van vaste dienst of inhuur. Het heeft de voorkeur van het college om iemand in vaste dienst aan te nemen, maar het is bekend dat heel veel gemeenten op zoek zijn naar een warmteregisseur. De zoektocht naar iemand in vaste dienst zal dus een uitdaging zijn.

Bedrijven

De verduurzaming van de industrie- en dienstensector vormt één van de essentiële pijlers uit het Klimaatakkoord. Het is daarom van belang dat deze sectoren werk maken van de wettelijke plicht tot energiebesparing en de verplichting om - naast energiebesparende maatregelen - ook andere CO₂-reducerende maatregelen te nemen, waarvan de terugverdientijd binnen de vijf jaar valt. Daarnaast moeten kantoren met een oppervlakte van meer dan 100 m² in het bezit zijn van een energielabel C (per 1-1-2023).

Daarom wil de provincie Noord-Holland via een gezamenlijke aanpak met gemeenten en betrokken omgevingsdiensten alle middelgrote en grote bedrijven met een wettelijke plicht tot energiebesparing stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen. Het draait hierbij meer om positieve aansporing dan om extra handhavingstrajecten. Om dat vorm te geven is het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 ontwikkeld. Gekozen is voor een eenduidige werkwijze die rechtvaardig en begrijpelijk is voor alle Noord-Hollandse ondernemers.

Er is voor de komende vier jaar, per jaar € 65.000,- nodig om bedrijven te stimuleren en te ondersteuning. Om het proces een boost te geven is via de provincie een budget beschikbaar gesteld in de vorm van een koppelsubsidie. Dat betekent dat de provincie 50% van deze kosten voor haar rekening neemt. Vanuit de gemeente moet dus € 32.500,- per jaar ingezet worden.

Dekking

De uitvoering van deze visie is afhankelijk van middelen vanuit het Rijk. Op dit moment is duidelijk dat de gemeente geld krijgt, maar het is nog onduidelijk om hoeveel het gaat. Om de uitvoering van het lopende klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten is er in de Miljoenennota 2022 en de septembercirculaire 2021, € 72,5 miljoen toegevoegd aan de begroting van BZK als overbrugging voor de uitvoeringskosten van decentrale overheden. Dit geld is onder andere beschikbaar gemaakt voor de Regionale Energiestrategie (RES), wijkuitvoeringsplannen in het kader van de warmtetransitie, energieloketten en plaatsing van extra laadpalen. Besluitvorming over hoeveel iedere gemeente voor komend jaar zal krijgen, vindt later dit jaar plaats. Het is dus zeker dat de gemeente extra financiering krijgt voor volgend jaar, het is nog onzeker hoeveel dit betreft. De gemeente verwacht structurele middelen voor de jaren daarna. Het is aan een nieuw kabinet om een besluit te nemen over de totale uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord. Als er meer duidelijkheid komt over de vergoeding die aan de gemeente

wordt toegekend, zal dit worden opgenomen in het eerstvolgende P&C-document om aan de raad te worden voorgelegd. Daarin wordt ook aangegeven welke taken met dat geld uitgevoerd kunnen worden, en welke dus niet. De raad wordt nu alvast gevraagd de intentie uit te spreken de bedragen, zoals in deze paragraaf benoemd, beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de warmtetransitievisie.

Wie is erbij betrokken en hoe communiceren we?

Er is bij de start van het traject een speciale website ingericht (ouder-amstel.nl/gasvrij) en geïnteresseerden zijn via verschillende kanalen op de hoogte gehouden van belangrijke gebeurtenissen.

Tijdens het opstellen van deze visie zijn inwoners, bedrijven en andere belangrijke stakeholders op meerdere momenten betrokken bij het proces. Direct bij het begin van het traject werden alle inwoners en bedrijven binnen de gemeente geïnformeerd met een gemeentebrief waarin ook werd opgeroepen om mee te doen aan een enquête. Er zijn daarnaast meerdere stakeholdersessies en twee informatieavonden en een inloopavond voor inwoners en bedrijven georganiseerd.

De warmtetransitie gaat iedereen raken: inwoners, bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders en de gemeente zelf. Er is niet één partij met alle middelen om de transitie uit te voeren. De gemeente heeft de regierol maar moet daarbij nauw samenwerken met inwoners, bedrijven, de verschillende woningcorporaties en andere betrokkenen. De gemeente faciliteert en ondersteunt waar mogelijk bij het verduurzamen van gebouwen. Inwoners en andere betrokkenen worden opgeroepen om deel te nemen aan activiteiten. Er wordt gecommuniceerd over onderzoeken, informatie, collectieve inkoopacties en informatiebijeenkomsten.

Wat is het vervolg?

De gemeente zal de komende tijd, nadat de visie is vastgesteld, gesprekken voeren om samen met inwoners, bedrijven en andere betrokkenen te komen tot wijkuitvoeringsplannen. Dit zal de komende jaren eerst gebeuren voor de zeven wijken en Werkstad OverAmstel die het meeste potentie lijken te hebben om van het aardgas af te gaan. Het gaat erom dat de warmteplannen urgentie krijgen en dat er betrokkenheid ontstaat van onze inwoners en andere stakeholders. Er is nu dus nog niet te zeggen wanneer welke wijk van het aardgas af kan, omdat dit van de nadere onderzoeken en de inwoners van die wijk afhangt.

Daarnaast nodigt de gemeente partijen uit om samen, per buurt, deze plannen te ontwikkelen en biedt hierbij veel ruimte voor initiatieven. Het kan gaan over grootschalige of een kleinschalige plannen, startend in een straat, een wijk of buurt of bij een woningcorporatie, netbeheerder of vanuit de gemeente.

Hoe monitoren en evalueren we?

De visie wordt iedere 5 jaar geëvalueerd en opnieuw opgesteld.

Burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel,
de secretaris, de burgemeester,

R. van Reijswoud

J. Langenacker

